

Tematické okruhy na prijímacie skúšky z ekonómie

VÝVOJ EKONOMICKÉHO MYSLENIA od staroveku cez merkantilizmus, fyziokratizmus, klasickú ekonómiu (Adam Smith, David Ricardo, William Petty), neoklasickú ekonómiu, ekonómiu J. M. Keynesa, neoinštitucionalizmus, neoliberalizmus.

EKONÓMIA – pojem, metódy skúmania ekonomickej teórie. Ekonomické zákony a kategórie (zákon klesajúcich výnosov, zákon vzácnosti a zákon alternatívnych nákladov, zákon rastúcich výnosov z rozsahu výroby). Hranica produkčných možností (krivka výrobných možností). Pozitívna a normatívna ekonómia. Mikroekonómia a makroekonómia.

EKONOMIKA – národné hospodárstvo, pojem. Štruktúra ekonomiky: primárny, sekundárny, terciárny a kvartárny sektor. Základné otázky organizácie ekonomiky. Typy ekonomík.

ĽUDSKÉ POTREBY – pojem, uspokojovanie potrieb, druhy potrieb. Statky – ich klasifikácia z hľadiska dostupnosti, účelu, vlastníctva, formy.

DEĽBA PRÁCE – charakteristika, formy, kooperácia, špecializácia. Produktivita práce – pojem, výpočet, faktory rastu produktivity.

TRH – charakteristika, subjekty trhu, funkcie trhu. Členenie trhov: trh výrobných faktorov, trh tovarov a služieb, finančný trh. Čiastkový a agregatívny trh. Trh miestny, národný, svetový. Členenie trhu z hľadiska predmetu kúpy a predaja, podľa počtu predávaných tovarov, z územného hľadiska. Finančný trh.

STATKY, TOVARY – charakteristika, členenie: spotrebné, kapitálové, substitučné, komplementárne statky.

TRHOVÝ MECHANIZMUS – prvky: dopyt, ponuka, cena (rovnovážna, trhová), konkurencia a jej formy. Krivka dopytu a ponuky. Cenová elasticita. Trhové nedokonalosti. Trh a vláda. Zjednodušený trhový kolobeh.

PENIAZE – pojem, formy peňazí, funkcie, motívy dopytu po peniazoch. Platobný styk. Peňažné agregáty. Menová sústava, menový kurz. Konvertibilita meny.

VÝROBNÉ FAKTORY, VSTUPY (INPUTY) – práca, pôda, kapitál. Dopyt, ponuka, cena výrobných faktorov (činiteľov). Mzda a jej formy. Mzdové rozdiely. Odbory. Renta, cena pôdy pri predaji.

PODNIK – pojem, charakteristika, členenie podnikov z hľadiska predmetu činnosti, vlastníctva, organizačno-právnej formy atď. (podľa Živnostenského zákona a Obchodného zákonníka SR). Spoločenské a súkromné vlastníctvo. Zmena vlastníckych vzťahov v SR po roku 1989 – privatizácia, reštitúcia.

EKONOMICKÁ ČINNOSŤ PODNIKU – podnikové výrobné faktory: elementárne a dispozitívne. Opatrebovanie, odpisy. Ciele podniku. Náklady a ich členenie. Výnosy. Hospodársky výsledok (zisk, strata) podniku.

MERANIE VÝKONNOSTI EKONOMIKY – hrubý národný produkt (GNP), hrubý domáci produkt (GDP), ich štruktúra. Agregátna ponuka a agregátny dopyt. Nominálny a reálny GNP. Čistý národný produkt (NNP), národný dôchodok, disponibilný dôchodok, čistý ekonomický blahobyť. Makroekonomická rovnováha.

ŠTÁT – charakteristika, forma štátu, forma vlády, najvyššie orgány štátu, základné ľudské práva. Funkcie štátu.

HOSPODÁRSKA POLITIKA – pojem, subjekty, štruktúra ekonomického centra. 4 základné skupiny cieľov hospodárskej politiky. Nástroje hospodárskej politiky. Monetárna a fiškálna politika, ich nástroje. Štátny rozpočet. Príjmy a výdavky štátneho rozpočtu. Daňová sústava. Dôchodková a zahranično-obchodná politika a ich nástroje.

BANKOVÝ SYSTÉM – Centrálna banka, komerčné banky, ich úlohy. Aktívne a pasívne operácie. Finančné trhy. Burzy. Diskont, zmenka, šek, eskont, clearing, akcia, dividenda, aktíva, pasíva, obligácia, portfólio, goodwill, know-how, atď.

POISŤOVNÍCTVO – charakteristika, funkcie, úlohy, druhy, význam.

NEZAMESTNANOSŤ – pojem, formy nezamestnanosti, miera nezamestnanosti. Dôsledky nezamestnanosti. Politika zamestnanosti. Rekvalifikácia – pojem, ciele.

INFLÁCIA – pojem. Mierna, cválajúca, hyperinflácia. Ponuková a dopytová inflácia. Dôsledky inflácie. Miera inflácie. Nástroje stabilizácie meny. Kvantitatívna teória peňazí.

EKONOMICKÝ RAST – typy a faktory ekonomického rastu. Meranie ekonomického rastu.

EKONOMICKÝ (HOSPODÁRSKY) CYKLUS – pojem, fázy.

MEDZINÁRODNÉ MENOVÉ SYSTÉMY po II. svetovej vojne a MEDZINÁRODNÉ MENOVÉ INŠTITÚCIE – Medzinárodný menový systém (Bretton-Woods), jeho ciele. Inštitúcie vytvorené na základe MMS (Medzinárodný menový fond – MMF, Medzinárodná banka pre obnovu a rozvoj – Svetová banka, Všeobecná dohoda o clách a obchode – GATT), ich ciele a výhody členstva. Kingstonský menový systém, zmeny oproti bretton-woodskému menovému systému (plávajúce menové kurzy, demonetarizácia zlata, SDR). Európsky menový systém, ECU.

MEDZINÁRODNÝ OBCHOD – charakteristika, import, export, medzinárodné organizácie (GATT, WTO).

MEDZINÁRODNÁ EKONOMICKÁ INTEGRÁCIA - charakteristika, typy a stupne integrácie. Európske integračné zoskupenia a mimoeurópske integračné procesy.

SVETOVÉ HOSPODÁRSTVO – charakteristika. Vyspelé trhové ekonomiky, tranzitívne ekonomiky, rozvíjajúce sa ekonomiky a rozvojové krajiny, ich charakteristika, členenie (problémy).

Súčasťou požiadaviek na prijímacie skúšky sú aj otázky týkajúce sa súčasného stavu slovenskej ekonomiky. Na tieto otázky uchádzač o štúdium dokáže správne odpovedať na základe sledovania aktuálneho vývoja národného hospodárstva a poznania základných makroekonomických ukazovateľov.

DOPORUČENÁ LITERATÚRA

1. Hronec M. – Lacová Ž. 2009. *Tematické okruhy na prijímacie skúšky. Ekonomia*. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB.
2. Hronec M. – Lacová Ž. 2009. *Tisíc a sto otázok na prijímacie skúšky. Ekonomia*. Banská Bystrica : Ekonomická fakulta UMB.

ALTERNATÍVNE DOPLŇUJÚCE ZDROJE

3. Bocková a kol. 2013. *Náuka o spoločnosti. Príprava na maturity a prijímacie skúšky na vysoké školy*.
4. Dřízová, E. a kol. 2017. *Občianska náuka*. Enigma.sk.
5. Horeháj, j. – Marasová, J. – Horehájová, J. 2021. *Ekonomia pre spoločenské vedy*. Žilina: Inštitút priemyselnej výchovy.
6. Hrašková, D. 2012. *Zbierka úloh, príkladov a testov z ekonomie*. Bratislava: Slovenský inštitút vzdelávania.
7. Muchová, E. a kol. 2021. *Základy ekonomie*. Bratislava: Wolters Kluwer.
8. Novák, J. – Šlosár, R. 2016. *Základy ekonomie a ekonomiky*. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá.
9. Šilena, Ž. – Vyšniauskaite, M. 2019. *Ekonomia v 31 hodinách*. Bratislava: Expol Pedagogika.